

Rolnummer 1602
Arrest nr. 6/2000 van 19 januari 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 38 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters P. Martens, E. Cerexhe, H. Coremans, A. Arts en M. Bossuyt, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 25 januari 1999 in zake F. Vanderheyden tegen de n.v. A.G. 1824, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 29 januari 1999, heeft de Arbeidsrechtbank te Luik volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 38 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, zoals gewijzigd bij artikel 40 van de programmawet van 22 december 1989, strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het bepaalt dat wanneer de leerling of de minderjarige gedurende de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid meerderjarig wordt, het basisloon voor de berekening van de dagelijkse vergoeding vanaf die datum wordt vastgesteld overeenkomstig het tweede lid van dat artikel, terwijl de leerling die op het ogenblik van het ongeval meerderjarig was, gedurende de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid het voordeel van het tweede lid van artikel 38 niet kan genieten ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

F. Vanderheyden is het slachtoffer van een arbeidsongeval wanneer hij op de leeftijd van 20 jaar en 8 maanden in leerovereenkomst is. De wetsverzekeraar stelt het basisloon voor de berekening van de vergoeding van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid vast op het geldende wettelijke minimum. Hoewel hij meerderjarig was op het ogenblik van het ongeval, vraagt de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege dat zijn vergoeding zou worden berekend met toepassing van artikel 38, eerste lid, tweede zin, van de arbeidsongevallenwet, dat verwijst naar de regeling van het tweede lid van dat artikel, dat een gunstiger basisloon bepaalt voor de vergoeding van tijdelijke arbeidsongeschiktheid van een leerling die meerderjarig wordt na de datum van het arbeidsongeval. De betrokkene heeft zich tot de Arbeidsrechtbank gewend, die het Hof de voormelde vraag heeft gesteld.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 29 januari 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 9 maart 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1999.

Memories zijn ingediend door :

- F. Vanderheyden, wonende te 4840 Welkenraedt, rue des Myosotis 31, bij op 16 april 1999 ter post aangetekende brief;

- de n.v. A.G. 1824, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1000 Brussel, Emile Jacqmainlaan 83, bij op 22 april 1999 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 23 april 1999 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 30 april 1999 ter post aangetekende brieven.

F. Vanderheyden heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 27 mei 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 juni 1999 en 23 december 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 29 januari 2000 en 29 juli 2000.

Bij beschikking van 10 november 1999 heeft de voorzitter in functie de zetel aangevuld met rechter M. Bossuyt, die verslaggever werd.

Bij beschikking van 10 november 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 7 december 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 15 november 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 7 december 1999 :

- zijn verschenen :

. Mr. R. Bourgeois en Mr. J.-L. Andrzejewski, advocaten bij de balie te Luik, voor F. Vanderheyden;

. Mr. P. Giangiulio *loco* Mr. V. Delfosse, advocaten bij de balie te Luik, voor de n.v. A.G. 1824;

. Mr. A. Vroninks *loco* Mr. D. Waelbroeck, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en M. Bossuyt verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. Beide partijen erkennen dat de tekst van artikel 38 alleen van toepassing is op de minderjarige leerling en dat hij dus de meerderjarige leerling ten aanzien van die laatste verschillend behandelt.

A.2. De eiser voor de Arbeidsrechtbank herinnert eraan dat de wetgever, toen hij het oorspronkelijke artikel 38 van de wet van 10 april 1971 heeft gewijzigd, een einde heeft willen maken aan een manifeste onrechtvaardigheid, aangezien de vergoedingen van de minderjarige die op 17-jarige leeftijd het slachtoffer is van een arbeidsongeval berekend werden naar het loon dat men op 17-jarige leeftijd verdient, zelfs indien de arbeidsongeschiktheid na de leeftijd van 21 jaar voortduurde.

De eiser is van mening dat die bepaling discriminerend is voor de meerderjarige leerling, aangezien deze blijft lijden onder een onrechtvaardigheid die alleen voor de minderjarige ongedaan is gemaakt.

A.3. De wetsverzekeraar gaat in hoofdzaak ervan uit dat het verschil in behandeling op een objectief criterium is gebaseerd, namelijk de overgang van de minder- naar de meerderjarigheid, en dat er geen sprake is van discriminatie. Subsidiair voegt hij eraan toe dat, indien het verschil in behandeling als onverantwoord zou worden beschouwd, de gelijkheid zou moeten worden hersteld door zowel de minderjarige als de meerderjarige het voordeel van artikel 38 te ontnemen.

A.4. De Ministerraad is eveneens van mening dat het onderscheid op een objectief criterium is gegrond. Ook al is het door de verlaging van de meerderjarigheid naar 18 jaar voor de leerling onmogelijk om tussen 18 en

21 jaar het voordeel van de bepaling te genieten, toch staan talrijke collectieve arbeidsovereenkomsten steeds meer een volwaardig loon toe vanaf de leeftijd van 18 jaar of trachten zij in elk geval het loon van de werknemers tussen 18 en 21 jaar en dat van de werknemers die ouder zijn dan 21 jaar met elkaar gelijk te stellen. Het criterium van de meerderjarigheid kan dus als redelijk verantwoord worden beschouwd.

Hij voegt eraan toe dat uit de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepaling blijkt dat de wetgever een manifeste ongelijkheid ten aanzien van de minderjarige leerlingen ongedaan wou maken, omdat het bij een strikte toepassing van de regels met betrekking tot het basisloon niet mogelijk was het vermogen tot verdienen van de getroffene correct in te schatten. Hij is van mening dat de maatregel niet kennelijk onevenredig is met die doelstelling : ook al worden de meerderjarige leerlingen verschillend behandeld, toch is het voor de wetgever niet mogelijk, zeker niet binnen een systeem dat op het solidariteitsbeginsel berust, vergoedingen toe te kennen op grond van de situatie van elke individuele werknemer.

A.5. De eiser voor de verwijzende rechter antwoordt de wetsverzekeraar dat de meeste leerlingen hun leerovereenkomst beginnen wanneer ze reeds 18 jaar oud zijn en dus meerderjarig, wat niet het geval was in 1989, toen de bestreden bepaling werd aangenomen. Hij betwist de oplossing die subsidiair wordt voorgesteld en erin zou bestaan het voordeel van artikel 38 te weigeren, wat voor het Hof erop zou neerkomen zich in de plaats van de wetgever te stellen.

Hij stelt voor artikel 38 in die zin te interpreteren dat het in twee gevallen van toepassing is : wanneer de leerling of minderjarige meerderjarig is of wordt, en niet alleen wanneer hij meerderjarig wordt. Hierdoor zou de ongelijkheid die hij aanklaagt, verdwijnen. Hij steunt die oplossing op de regel die voorschrijft dat een tekst naar de geest, en niet letterlijk, moet worden geïnterpreteerd.

Wat het argument betreft met betrekking tot de collectieve arbeidsovereenkomsten die in bepaalde sectoren een volwaardig loon toekennen vanaf de leeftijd van 17 jaar, oordeelt hij dat het door de hiërarchie van de normen niet mogelijk is om collectieve arbeidsovereenkomsten voorrang te geven op dwingende wetten.

Hij herinnert aan de beginselen die ten grondslag liggen aan de arbeidsongevallenwetgeving en onderstreept dat de bedoeling van de wetgever erin bestaat de aantasting van het fysieke en economische potentieel van de werknemer te vergoeden, ongeacht of hij minder- of meerderjarig is en tot welke categorie hij ook behoort, namelijk leerling, student in een technische school of minderjarige arbeider.

- B -

B.1. Artikel 38 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 bepaalt :

« Wanneer de getroffene een leerling of minderjarige is en het ongeval een tijdelijke arbeidsongeschiktheid heeft veroorzaakt, wordt het loon eventueel aangevuld met een hypothetisch loon of met de andere verdiensten zoals bepaald bij artikel 36. Wanneer de leerling of de minderjarige gedurende de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid meerderjarig wordt, wordt het basisloon voor de berekening van de dagelijkse vergoeding vanaf deze datum vastgesteld overeenkomstig het hiernavolgend tweede lid.

Wanneer het ongeval een bestendige arbeidsongeschiktheid of het overlijden van de getroffene veroorzaakt en de leerling of de minderjarige geen loon genoot of zijn loon lager was dan het gemiddeld loon van de meerderjarige werknemers in de categorie waartoe de getroffene bij zijn meerderjarigheid of bij het beëindigen van de leerovereenkomst zou behoord hebben, wordt het basisloon berekend naar dit laatste gemiddeld loon. »

B.2. De tweede zin van het eerste lid is door artikel 40 van de wet van 22 december 1989 ingevoegd. Die wijziging werd als volgt verantwoord :

« Zo een minderjarige bijvoorbeeld op 17 jaar slachtoffer wordt van een arbeidsongeval, worden zijn vergoedingen gedurende de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid berekend op basis van het loon verdiend op 17 jaar. Indien deze tijdelijke ongeschiktheid voortduurt na zijn 21 jaar, worden zijn vergoedingen nog steeds berekend op basis van hetzelfde loon verdiend op 17 jaar, wat manifest onrechtvaardig is. De aangebrachte wijziging beoogt deze toestand te verhelpen, zodat het basisloon van de leerlingen en minderjarigen, die gedurende de periode van tijdelijke ongeschiktheid meerderjarig worden, berekend wordt op dezelfde wijze als voor hun blijvende ongeschiktheid, dit is door verwijzing naar het gemiddeld loon van de meerderjarige werknemers van de categorie waartoe zij zouden behoord hebben bij hun meerderjarigheid of op het einde van de leerovereenkomst. » (*Parl. St., Kamer, 1989-1990, nr. 975, p. 25*)

B.3. De in het geding zijnde bepaling geeft aanleiding tot een verschil in behandeling tussen twee categorieën van leerlingen die getroffen zijn door een arbeidsongeval : zij die leerling zijn op het ogenblik van het ongeval en gedurende de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid meerderjarig worden en zij die op het ogenblik van het ongeval als leerling reeds meerderjarig zijn. Het basisloon dat voor de berekening van de vergoeding voor tijdelijke arbeidsongeschiktheid in aanmerking wordt genomen, is voor de leerlingen van de eerste categorie voordeliger.

B.4. Er bestaat een objectief verschil tussen de twee categorieën van leerlingen, naargelang zij minder- of meerderjarig zijn.

Ook al heeft de wetgever een onrechtvaardigheid ongedaan willen maken, toch is het criterium niet pertinent ten opzichte van het nagestreefde doel. De onrechtvaardigheid geldt eveneens voor een leerling die meerderjarig is op het ogenblik van het arbeidsongeval en van wie het basisloon beperkt blijft tot dat van een leerling. De in het geding zijnde bepaling creëert dus een verschil in behandeling tussen die twee categorieën, dat niet verantwoord is.

B.5. Noch het solidariteitsbeginsel noch de onmogelijkheid voor de wetgever om individuele situaties apart te bekijken, kunnen een dergelijk verschil in behandeling verantwoorden. Dat verschil kan nog minder worden verantwoord sinds de wet van 19 januari 1990 de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot 18 jaar heeft verlaagd.

B.6. Volgens de Ministerraad kennen collectieve arbeidsovereenkomsten een volwaardig loon toe vanaf de leeftijd van 18 jaar of pogen zij het loon dat tussen 18 en 21 jaar wordt verdiend, gelijk

te stellen met dat na 21 jaar. Zelfs in de veronderstelling dat die maatregelen op de leerlingen van toepassing zijn, kan dit feitelijk gegeven wel de gevolgen van de discriminatie beperken, maar heft het die discriminatie niet op.

B.7. De prejudiciële vraag moet positief worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof,

zegt voor recht :

Artikel 38, eerste lid, tweede zin, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het niet van toepassing is op de tijdelijke arbeidsongeschiktheid van de leerling die op het ogenblik van het ongeval meerderjarig is.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 19 januari 2000.

De griffier, De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior